

ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет стоматологічний
Кафедра іноземних мов

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«Латинська мова»

Обсяг курсу	74 години / 2,5 кредити ECTS
Семестр, рік навчання	I курс / 1, 2 семестри
Дні, час, місце	Згідно з розкладом, навчальні кімнати кафедри іноземних мов – вул. Пастера, 2.
Викладачі	1. Копіца Євгенія Петрівна – <i>к. пед. н., доцент.</i> 2. Нетребчук Любов Миколаївна – <i>старший викладач.</i> 3. Скуратова Тамара Федорівна – <i>старший викладач.</i> 4. Самойленко Тетяна Олександрівна – <i>старший викладач, завуч кафедри.</i> 5. Толкачова Наталія Дмитріївна – <i>старший викладач.</i> 6. Пислар Тетяна Петрівна – <i>старший викладач.</i> 7. Бермас Любов Іванівна – <i>старший викладач.</i>
Контактний телефон	(048) 753-07-17
e-mail	odmedinyaz@onmedu.edu.ua
Робоче місце	Кафедра іноземних мов; вул.Пастера, 2, м. Одеса
Консультації	Консультації відбуваються по суботах з 9:00 до 14:00 відповідно до затвердженого графіка. На період дії карантину – on-line Zoom).

КОМУНІКАЦІЯ здійснюється за допомогою e-mail odmedinyaz@onmedu.edu.ua; а також за допомогою месенджерів Viber та Telegram.

АНОТАЦІЯ КУРСУ

Предметом дисципліни є латинська мова та основи медичної термінології. Латинська медична термінологія – комплексне поняття, до якого входять: анатомо-гістологічна номенклатура, клінічна та фармацевтична термінології.

Пререквізити курсу: англійська мова, українська мова, нормальна анатомія, біологія, хімія.

Постреквізити курсу: анатомія, гістологія, фармакологія, клінічна термінологія, англійська медична термінологія.

Мета курсу. Навчальна дисципліна «Латинська мова» формує професійно-орієнтовані комунікативні компетентності та закладає основи знань з медичної термінології з перспективою їх подальшого використання у професійній діяльності.

Завдання дисципліни:

- формування здатності розуміти медичні терміни;
- формування вміння свідомо користуватися науковою анатомо-

гістологічною, клінічною та фармацевтичною термінологією.

Очікувані результати

В результаті вивчення дисципліни студенти повинні знати:

- граматичний матеріал;
- близько 1000 лексичних одиниць та основних словотворчих елементів, що використовуються в медичних термінах;
- морфологічні способи утворення термінів;
- фармацевтичні та клінічні ідіоми;
- основні правила оформлення латинської частини рецепта;
- етимологічні характеристики частотних відрізків, які вживаються в назвах лікарських препаратів.

Студенти повинні вміти:

- перекладати анатомо-гістологічні терміни з латинської на рідну мову та навпаки;
- утворювати клінічні терміни;
- перекладати клінічні терміни та діагнози з латинської на рідну мову та навпаки;
- вести ділову документацію латинською мовою;
- правильно оформляти латинську частину рецепта;
- користуватися латинською медичною термінологією у професійному спілкуванні.

ОПИС КУРСУ

Форми і методи навчання

Курс буде викладений у формі практичних занять та самостійної роботи студентів (54 год., СРС – 20 год). Під час викладання дисципліни будуть використовуватися наступні методи навчання: словесні методи (розповідь, бесіда, інструктаж, самостійна робота з підручником), практичні методи (вправи, тестові завдання), наочні методи (мультимедійні презентації, таблиці, схеми).

Зміст навчальної дисципліни

- Тема 1. Латинський алфавіт. Коротка історія розвитку латинської мови. Вимова голосних та приголосних. Дифтонги та диграфи. Буквосполучення.
- Тема 2. Довгота та короткість голосних. Наголос. Особливості наголосу у словах грецького походження.
- Тема 3. Іменник. Граматичні категорії іменника. Словникова форма. Визначення основи та роду. Відміни іменників. Структура анатомо-гістологічних термінів. Види означень. Неузгоджене означення.
- Тема 4. Прикметник. Граматичні категорії прикметника. Дві групи прикметників. Відмінювання прикметників. Алгоритм узгодження прикметника з іменником.

- Тема 5. Морфологічна і синтаксична структура дво- і кількаслівного анатомічного терміна з різними типами означень.
- Тема 6. Ступені порівняння прикметників. Прикметники вищого ступеню. Ступені порівняння, утворені від різних основ. Неповні ступені порівняння.
Відмінювання прикметників у вищому ступені. Узгодження прикметників вищого ступеню з іменниками.
- Тема 7. Найвищий ступінь прикметників. Узгодження прикметників найвищого ступеня з іменниками.
- Тема 8. Систематизація вивчення змістового розділу 1.
- Тема 9. *Jusjurandum*. Іменники III відміни. Типи відмінювання іменників III відміни. Характерні ознаки іменників чоловічого роду. Винятки з правила про рід. Назви м'язів.
- Тема 10. Іменники III відміни жіночого роду. Винятки з правила про рід. Суфікси іменників жіночого роду.
- Тема 11. Іменники III відміни середнього роду. Винятки з правила про рід. Узгодження прикметників з іменниками середнього роду.
- Тема 12. Систематизація вивчення змістового розділу 2.
- Тема 13. Називний відмінок множини іменників та прикметників.
- Тема 14. Родовий відмінок множини іменників та прикметників.
- Тема 15. Переклад анатомічних термінів в однині та множині. Систематизація вивчення змістового розділу 3.
- Тема 16. *Афоризми*. Структура клінічних термінів. Греко-латинські дублетні позначення органів, частин тіла.
- Тема 17. Греко-латинські дублетні позначення органів, тканин; терміноелементи, що означають патологічні відхилення органів, види оперативних втручань. Суфікси в клінічній термінології.
- Тема 18. Утворення клінічних термінів за допомогою префіксів. Частотні грецько-латинські префікси.
- Тема 19. Греко-латинські дублетні позначення органів, частин тіла, тканини, секретів, статі, віку.
- Тема 20. Терміноелементи, які означають різні фізичні якості, відношення та інші ознаки.
- Тема 21. Переклад діагнозів основних розділів медицини.
Систематизація вивчення змістового розділу 4.
- Тема 22. *Gaudeamus*. Номенклатура лікарських засобів. Лікарські форми. Структура фармацевтичного терміну.
- Тема 23. Дієслово. Граматичні категорії. Наказовий та умовний спосіб. Основні рецептурні формулювання. Дієслово “*fio, fieri*”.
- Тема 24. *Acc. et Abl.* у рецептах. Прийменник. Прийменники у стандартних рецептурних виразах.
- Тема 25. Структура рецепта. Правила оформлення латинської частини рецепта. Вживання *Accusativus* при виписуванні таблеток, супозиторій та плівок.

- Тема 26. Назви хімічних елементів, оксидів, кислот.
Тема 27. Назви солей.
Тема 28. Найважливіші рецептурні скорочення. Систематизація та узагальнення вивчення змістового розділу 5.
Тема 29. Підготовка до диф. заліку. Узагальнення вивчення медичної термінології.
Тема 30. Залікове заняття.

Перелік рекомендованої літератури

Основна:

1. Латинська мова для студентів стоматологічних факультетів = Lingua Latina ad usum stomatologiae studentium: підручник / О. М. Беляєва, В. Г. Синиця, Л. Ю. Смольська, М. І. Гуцол; за заг. ред. О. М. Беляєвої. – К. : ВСВ «Медицина», 2015. – 496 с.

2. Латинська мова та основи медичної термінології: підручник / Л.Ю. Смольська, П.А. Содомора, Д.Г. Шега та ін.; за ред. Л.Ю. Смольської. – 4-е вид. – К. : ВСВ «Медицина», 2019. – 472 с

Допоміжна:

1. Анатомія людини: національний підручник: у 3 т. / В. Г. Черкасов, А. С. Головацький, М. Р. Сапін [та ін.]. – Вид. 4-те, доопрацьоване. – Вінниця: Нова Книга, 2015. – Том 1. – 363 с. : кольорові іл., табл.

2. Беляєва О. М. Латинсько-український тлумачний словник клінічних термінів / О. М. Беляєва. – К. : ВСВ «Медицина», 2016. – 224 с.

ОЦІНЮВАННЯ

Критерії оцінювання поточної навчальної діяльності студента

Поточний контроль передбачає 100% опитування студентів з обов'язковим оцінюванням всіх складових елементів заняття – усного опитування, тестового контролю, письмового контролю. Оцінювання успішності вивчення кожної теми дисципліни виконується за традиційною 4-х бальною шкалою.

Відмінно (“5”) - Студент вільно читає і пише латинською мовою, проводить морфологічний аналіз латинської лексики в межах граматики дисципліни релевантної теми; правильно відповів на 90-100 % тестів. Свідомо користується науковою анатомо-гістологічною, клінічною та фармацевтичною термінологією.

Добре (“4”) – Студент розуміє граматичний матеріал та знає лексичний матеріал релевантної теми; правильно відповідає на 80-89% тестів. Правильно перекладає з української мови латинською та з латинської українською медичні терміни.

Задовільно (“3”) - Студент правильно відповів на 70-79% тестів. Перекладає зі словником елементарні фахові терміни, розуміючи їхню граматичну структуру. Студент перекладає медичні терміни на латинську мову з помилками, або неповністю знає лексичний мінімум попередніх занять. Виконує практичні завдання не повністю.

Незадовільно (“2”) - Студент відповів на менше, ніж 70% тестів. Студент може розпізнавати та читати лише окремі вивчені слова, писати вивчені слова та словосполучення. Не розуміє змісту матеріалу, не знає матеріалу попередніх тем, не відповідає на питання. Під час виконання вправ студент робить значні, грубі помилки. Студент не знає лексичний мінімум попередніх занять. Не виконує завдання.

Наприкінці вивчення дисципліни поточна успішність розраховується як середній поточний бал, тобто середнє арифметичне всіх поточних оцінок за традиційною шкалою, округлене до двох знаків після коми.

Підсумковий контроль засвоєння (диференційний залік) здійснюється по завершенню вивчення дисципліни. До підсумкової атестації допускаються лише ті студенти, які не мають академічної заборгованості і їх середній бал за поточну навчальну діяльність становить не менше 3,00.

Оцінка успішності студента з дисципліни є рейтинговою і виставляється за багатобальною шкалою як сума балів за поточний та підсумковий (кінцевий) контроль знань і має визначення за системою ECTS та шкалою, прийнятою в Україні.

Сума балів з дисципліни за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою
Від 170 до 200 балів	Відмінно (A) (відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок)
Від 155 до 169 балів	Дуже добре (B) (вище середнього рівня з кількома помилками)
Від 140 до 154 балів	Добре (C) (в цілому правильне виконання з певною кількістю суттєвих помилок)
125-139	Задовільно (D) (непогано, але зі значною кількістю недоліків)
111 (min) - 124	Достатньо (E) (виконання задовольняє мінімальним критеріям)
60-110	Незадовільно (FX) (з можливістю повторного складання)
1-59	Незадовільно (F) (з обов'язковим повторним вивченням дисципліни)

Самостійна робота студентів

На самостійну роботу виносяться окремі теми з дисципліни, які повинні бути опрацьовані студентами. Під час самостійної роботи студент виконує домашні завдання, проводить підготовку до практичних занять, контрольних робіт і тестувань, може брати участь у наукових гуртках, конференціях, виконувати дослідницьку роботу, готувати наукові тези, доповіді, брати участь в олімпіадах, вікторинах, виготовленні наочності.

Контроль якості знань з тем СРС проводиться шляхом опитування та тестування під час практичних занять.

ПОЛІТИКА КУРСУ

Дисципліна «Латинська мова» передбачає проведення практичних занять, тому на кожному занятті студент повинен мати підручник і зошит, виконувати домашні завдання та демонструвати рівень засвоєння навчального матеріалу. Відвідування занять є обов'язковим. Запізнення на заняття є небажаними. Взаємовідносини студентів в аудиторії повинні бути доброзичливі.

Політика щодо дедлайнів та перескладання. Згідно з Положенням про організацію освітнього процесу здобувачами вищої освіти в Одеському національному медичному університеті (2019 р.) студент, який пропустив заняття, має право протягом двох тижнів із дати пропуску їх відпрацьовувати без дозволу декана факультету незалежно від причин пропуску. Студент, який не ліквідував протягом двох тижнів пропуски занять, без дозволу декана факультету на заняття і відпрацювання на кафедрі не допускається. Студент, який пропустив заняття з поважних причин, отримує дозвіл на відпрацювання занять за індивідуальним графіком не більш, ніж одного заняття на день. Заняття вважається відпрацьованим, якщо студент отримав позитивну оцінку. Пропущені практичні заняття відпрацьовуються відповідно до графіка відпрацювань кафедри: протягом семестру – двічі на тиждень (у робочий день з 14.30 до 16.00 та суботу – день відпрацювань і консультацій з 9.00 до 13.00). Протягом семестру в робочий день відпрацьовується не більше одного заняття, в суботу – всього не більше трьох. Студент, який без поважної причини своєчасно не виконав навчальну програму в повному обсязі на кінець семестру має право виключно за дозволом декану факультету ліквідувати поточну академічну заборгованість після його закінчення в межах екзаменаційної сесії. Після закінчення семестру відпрацювання на кафедрах проходять щоденно. Студент має право відпрацювати не більше трьох занять в день. Термін ліквідації поточної академічної заборгованості не пізніше, ніж за 2 дні до початку повторного перескладання відповідно до графіка перескладань, затвердженого ректором. Студент зобов'язаний перескладати незадовільні оцінки з дисципліни, якщо середній бал його поточної успішності не досягає мінімального рівня – 3,00, але не пізніше дня проведення підсумкового контролю. Підсумковий контроль з дисципліни – студент має право перескладати диференційний залік з дисципліни тільки три рази.

Політика щодо академічної доброчесності:

- дотримання норм законодавства
- самостійне виконання навчальних завдань
- посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, відомостей
- надання достовірної інформації про результати власної наукової діяльності

Мобільні пристрої. Під час проведення аудиторних практичних занять, а також контрольних заходів (диференційного заліку) використання мікронавушників, телефонів, смартфонів, планшетів заборонено.

Під час проведення дистанційного навчання в умовах особливого епідемічного режиму (адаптивний карантин) використовуються платформи Zoom і/або Microsoft Teams.

Поведінка в аудиторії. Поведінка в аудиторії під час проведення практичних занять має бути гідною студента медичного вишу. Студенти мають перебувати в навчальній аудиторії в медичних халатах і шапочках; під час проведення очних занять в умовах особливого епідемічного режиму (адаптивного карантину) – в правильно одягнених захисних медичних масках або респіраторах.